

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Kraječ v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Državna trtnoušna komisija na Dunaji

zborovala je dne 12. in 13. septembra. Na dnevnem redu je bilo posvetovanje o trtni uši. Državni zbor je namreč pozval vlado, da pomnoži poskuse z ameriškimi trtami, da povekša ameriške trtnice, da dobí ključe in ukoreninjene trte iz inozemstva in Amerike ter da trte iz državnih trtnic oddaje po kolikor možno nizki ceni, oziroma revnim vinogradnikom brezplačno. Dalje naj vlada predloži spremembe zakona od 3. aprila 1875 proti trtni uši v tem zmislu, da se odstrani ukaz, da morajo biti trte uničene in se ne smejo nasajati novi vinogradi, kjer je dokazana trtna uš; da je prosto kupčevanje z ameriškimi trtami; da so davka prosti vsi novi z ameriško trto zasajeni vinogradi ne samo v krajih, kjer je trtna uš dokazana, temteč na 25 kilometrov okolu in da se ne zahteva desinfekcija upeljanih ameriških trt. Konečno se vladi naroča, da podpira vsa društva in zadruge, katere se pečajo z zasajenjem ameriških trt in njihovo požlahtnitvijo, da jim dovolijo podpore in prepusté trte brezplačno.

Vsem tem sklepom je komisija z malimi spremembami potrdila po obširni dvanedevni debati.

Gosp. poljedelski minister grof Falkenhayn, ki je sam predsedoval, naznanil je pred debato, da vlada namerava v vsakem okrajnem glavarstvu, v katerega okoliši se nahaja trtna uš, napraviti vinograd, zasajen z ameriškimi necepljenimi in cepljenimi trtami. Vsi govorniki so to odobrovaje na znanje vzeli in izrekli, da jedino rešitev vinogradarstva vidijo le v zasajenji ameriških trt, ki so stanovitne proti trtni uši.

Nižje-avstrijski zastopnik grof Gatterburg se je pohvalil, da je dosegel v deželnem zboru znesek 30.000 gld. za sredstva proti trtni uši, s kojimi se podpirajo občine, katere si napravljajo ameriške trtnice. Dr. Vošnjak pravi, da se tudi kranjski deželni odbor resno bavi z nezgodo, katera je zadela ne le vinograde na Dolenjskem, ampak tudi na Vipavskem. Deželni zbor je dovolil podpore vinogradnikom, ki zasajajo ameriške trte. Izdal se je poseben pouk za umno zasajenje ameriških vinogradov. Izreče hvalo vladi, da je napravila v Kostanjevici velik ameriški vinograd,

Podlistek.

Giordano Bruno.

Večkrat ste uže slišali, da sv. oče nimajo tiste prostosti, katero bi morali imeti; čuli ste pa skoraj gotovo od ljudi, katerim je vera deveta briga, da to ni res, češ, papež ima vse kar hoče, nič mu ni krivice.

Kako lažnjive so te besede, kaže, kar se je zgodilo v Rimu letos binkoštno nedeljo; postavili so tako rekoč pred očmi sv. očeta spomenik nesrečnežu Giordanu Brunu.

Ker se je pretečeno, ali pa se bode prihodnjo nedeljo, o tem bral očitno pastirski list našega škofa, zato bode pač prav, ako Vam spregovoré o tem par besedic tudi „Dolenjske Novice“.

Giordano Bruno je bil rojen l. 1548 v spodnjem Italiji. Uže kot dijak se je spridil — a

vendar stopil v red sv. Dominika v mestu Noli. Kaj ga je privedlo v samostan se ne vé — prepričanje gotovo ni bilo. Kmalu je jel kazati napačne misli o sv. Rešnjem Telesu, o brezmadežnem spočetju Marije Device. Njegovi predniki k temu niso mogli molčati. Zbal se je ostre kazni, prelomil samostansko obljubo ter zbežal. Bil je odslej najhujši sovražnik katoliške vere in cerkve; izneveril se je tudi duhovskemu stanu, bratil se je z luterani in sploh z vsemi, ki so cerkev napadali, dasiravno ni imel sam ne luteranske ne kake druge vere. Tajil je na pr. presv. Trojico, tajil da je Jezus Kristus Bog, tajil torej vse krščanstvo. Značaja ni imel nikacega, kakor nikacega prepričanja. Živel je grozno grdo in pohujšljivo, pisal in govoril grozovita bogokletstva — bil je v popolno pravem pomenu besede ostudna grdoba — izvržek človeštva.

In takemu človeku so postavili brezverski Lahi spominek binkoštni praznik, kjer se je začela

iz katerega bo dobiti do $\frac{1}{2}$ milijona in še več ključev ameriških trt, in da se bodeta tudi v Črnomaljskem okraji in v Vipavski dolini prihodnjo spomlad zasadila taka vinograda. A cena za ameriške trte je previsoka, če tudi je bila znižana na 3 gld. za 1000. Ljudstvo v vinorodnih okrajih je silno zbegano, a tudi tako siromašno, da še za sol nima, ne pa da bi si kupilo trt. Govornik priporoča še posebno, da se goje take ameriške trte, katere dajejo vino, ne da bi se morale cepiti, ker je cepitev jako natančno delo in se more večkrat ponavljati. Tudi so ljudje vajeni na grobanje trt, kar bi se potem ne smelo zgoditi. Saj je dokazano po Francoskem, da je več vrst ameriških trt, ki dajejo prav okusnega vina, na primer Othello, ki rano dozori. V Kostanjevici ima Othello že v drugem letu debelozagodnato črno grozdje, ki je začetkom septembra že bilo sladko. Iz tega trsa ali iz Huttingtona, ki tudi zgodaj zori, bi se dalo napraviti črno ali rudeče vino, gotovo boljše od tako zvanega cvička. S takimi trtami naj bi se delali poskusi v vseh legah. Deželna vinarska šola, ki ima že ameriške vinograde, bode vse take pohvaljene trte za poskušnjo zasadila. Konečno se pritoži, da morajo posestniki še zmirom plačevati davek od zemljišč, na katerih je trtna uš že zdavnej uničila vse trte.

„Slov. Nar.“

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Zdaj nas bode najboljše zanimal **kranjski deželni zbor**, ki se je v svoji novi sestavi zbral 10. t. m. in utegne morebiti kaci 5 tednov zborovati, k večjemu pač do konca novembra, kajti v decembru snide se že zopet državni zbor.

ona cerkev, katero je ta sprijenec preganjal do zadnjega izdiha; namreč v starodavnem Rimu, v mestu kjer biva namestnik Kristusov, katerega je umrli odpadnik klet z besedo in dejanjem; v Rimu kjer je središče one vere, katero je ta neznačajnik psoval grje kakor Turek ali pagan? In laška vlada vse to pusti, še nekako sama pomaga! Kako mora to boleti svetega očeta, boleti vsacega vernega katoličana! Pa zakaj so mu postavili spomenik kje so njegove zasluge?

Spomenik so mu postavili samo zato, ker ni nič veroval, ker je pobijal vero, ker je imel za Boga le svoj um. Italijanski listi pišejo sami: Menih iz Nole, Giordano Bruno, ni bil velik italijanski državnik, njegova domovina je ves svet, njegov Bog je razum. On se je vzdignil zoper njega, ki je varuh in zastopnik vere; vero je zapodil iz uma, vere ni imel v srcu, vero je hotel uničiti za prihodne čase.

10. t. m. je daroval g. poslanec Klun v stolni cerkvi slovesno sv. mašo. Ob 11. uri pa je odprl g. deželni predsednik zbor s slovenskim nagovorom. Predstavil je g. dr. Jos. Poklukarja kot od cesarja imenovanega deželnega glavarja g. barona Apfaltrerna pa kot njegovega namestnika. G. glavar je obljubil cesarju zvestobo, v roke g. deželnemu predsedniku — gg. poslanci pa g. glavarju Poklukarju. Potem je g. deželni glavar priporočal poslancem slogo in zmernost v korist ljubi domovini. Deželni zbor ima precej drugačno lice, kakor prej; kajti mnogo je novih poslancev.

Kakor beremo je vlada predložila našemu deželnemu zboru v obravnavo zakonske načrte: o šolah za gluhoneme in slepe otroke in o plačevanju katehetov. Deželni odbor je pa do zdaj predložil navadne račune in proračune, poročilo o zidanji mostú čez Savo pri Radečah, zakonske načrte o povzdigi govedoreje, o vravnavi hudournikov, o sušenju ljubljanskega močvirja, o plačah ljudskih učiteljev, če so k vojakom poklicani.

Posebno važna bode obravnava o ljubljanskem močvirju, ki se raztega po velikanskem prostoru med Ljubljano in Vrhniko. Osušenje je res grozno potrebno. Nekaj let sem in tudi letos je napravila voda na barju na tisoče in tisoče škode. Samo letos je škode čez 200.000 gold. Tamošnji prebivalci so res v vednej nevarnosti. Razun tega pa ravno ljubljansko barje dela Ljubljano menj zdravo ter odvraca tujce, da ne prihajajo tako v naše glavno mesto, kakor bi sicer. Deželni odbor se je že dogovoril z močvirskim odborom — zato bode samo še treba, da reč potrdi deželni zbor in delo se bode moglo precej pričet.

Dežela naša je vzela v svojo skrb pobiranje davka od žganih pijač. G. deželni glavar je po-

Vidno je pač iz tega, da spomenik nima drugega pomena kakor tega-le: papež, Tvojo oblast hočemo končati, vero zatreti iz src italijanskih iztrgati. Papež, tu Ti kažemo, koliko so vredne naše obljube, da bodeš varen in spoštovan, če tudi nimaš več svetne vlade v Rimu; Papež kaj premoreš? odvisen si! mi storimo s Teboj kar hočemo; ne moreš si pomagati. Papež Ti si od vlade odvisen, kakor vsak drugi!

Je-li potem papež res prost? Ne bode li srce sv. očeta krvavelo, ko gledajo take ostudnosti? Zato verni Dolenjci, vestno poslušajte, ko Vam bodo duhovni razlagali škofov list — ter se goreče vdeležite onih molitev, katere so nam zapovedali naš viši duhovni pastir. Devetnajst stoletuže preganjajo in stiskajo papeža in cerkev — pa zastonj! — niso je končali. Tudi sedaj je ne bodo podrli: Vsegamogočni jo je zidal na skalo.

vedal veselo novico, da je dobila s tem naša mala dežela čez sto tisoč goldinarjev prihodkov.

Obravnaval bode pa še gotovo dolgo vrsto raznovrstnih predmetov, n. pr.: o novi deželni bolnici, o gledališču, o dekliški šoli v Ljubljani, o dolenski železnici itd. Ker vsako leto deželni zbor le enkrat zboruje, želimo, da bi ta edini slovenski dež. zbor, veliko storil za našo deželo. Brez denarnih žrtev seveda ne more se ničesar lotiti, brez davkov in plačevanja se ne dá ničesar započeti; ali vendar naj se ozira na letošnjo slabo letino. Če se pa že določijo izdatki za to ali ono novo napravo; gleda naj se na to, da bode imel nov zavod slovensko lice, in da bode donašal domačinom dobičke. In če se velike svote odločijo n. pr. za nove stavbe, naj se dela zopet le domačinom oddajajo. Od domačega denarja naj imajo pač le domača dežela in domači ljudje dobiček, ali vsaj kruh in živež. Težko pri davkih plačani novci naj ne romajo v tuje kraje, v tuje roke.

O koroškem deželnem zboru se poroča, da se bode med drugim posvetoval o ustanovitvi deželne zavarovalnice. Dobra misel! Pač bi bile tudi za nas dobro ako, ako bi dežela vse sama zavarovala. Dobitek bi ostal deželi. Če morejo drugi ne le shajati, marveč si še polnijo žepe — zakaj bi tega ne storila dežela sama?

V Mariboru otvorili so novo, jako pripravno sezidano kaznilnico, katera ima prostora za 500 kaznjencev. Pri blagoslovljeni kapele je govoril kanonik Kosar v nemškem, slovenskem in laškem jeziku ter kazal, koliko stori katoliška cerkev za poboljšanje sprijenih ljudi.

Štajerski deželni zbor ne bode menda obravnaval dosti novih predmetov. Morebiti kaj ukrene za uredbo Savinje. — Naša Krka bi se pač morala tudi vrvati. Pri letošnjem obilnem deževju so bili travniki ob spodnji Krki skoro zmirom pod vodo. — Koliko trpe potem dotični posestniki, to vejo najbolj oni sami.

V Istorskem deželnem zboru je vendar enkrat sprevidel deželni glavar g. dr. Campitelli, da se sme govoriti slovanski. G. poslanec Dukič, namestnik deželnega glavarja se je hrvatski zahvalil. Prejšnja leta so bili Lah kar besni, ako je kakov poslanec spregovoril slovansko besedo.

Zbrali so se 10. t. m. vsi deželni zbori razun dalmatinskega, ki je svoje delo uže prej dovršil in pa tržaškega, za katerega so bile še le zadnji čas volitve. Čudno je, da v Trstu vlada noče podpirati Slovanov, ampak išče pomoči pri Lahih, ki ob vsacej priliki z bombami kažejo, da sovražijo Avstrijo. Slovan je cesarju vdan; njemu pomagajte do moči, in kmalu bode strta glava Italijanskega gada!

Česki Nemci ne marajo nikake oprave s Čehi, letos zopet ne gredó v deželni zbor. Kujajo se kakor otroci in pričakujejo boljših časov, ko bodo oni vladali!?

Naši in drugi dobri poslanci državnega zbora so kaj nezadovoljni. Koliko časa uže zahtevajo n. pr. enake pravice za vse narode po vseh deželah versko šolo itd. — ali zastoj — vlada nič ne stori. Ne ve se, kako bode reč stekla, ko se decembra meseca snide državni zbor.

Madjari so pri vojaških vajah v mestu Monor strgali cesarsko zastavo ter jo pogazili v blato. Našega blazega cesarja je taka zvestoba mažarska, ki vedno proslavljajo puntarja Košuta, tako užalilo, da so se očitno pritožili.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ruski car je obiskal nemškega cesarja v Berlinu, pa baje le iz „vljudnosti“ mu je ta pohod vrnil; pravega prijateljstva med tema močnimi severnima vladarjema menda ni. Po zunanje, seveda, sta se sešla jako prijazno — večkrat sta se objela. Vemo pa, da marsikdo misli v srci, ko stiska komu roko: da bi te ta in ta!

Govori se tudi, kar pa menda ne bode res, da je črnogorski knez odstopil za velik denar nekoliko svoje zemlje ob morji, da Rusija sezida tamo blizo naše meje trdnjavo. Avstrija bi tega ne mogla pripustiti. Na naši meji zbirajo Rusi vedno več vojske. — Težko bode brez boja.

Srbska kraljica Natalija je prišla v Belgrad, pa vladajoči možje ne dopusté, da bi se sešla s svojim sinom Aleksandrom, mladim srbskim kraljem; kajti njegov oče, bivši kralj Milan tega ne dopusti. Iz teh rodbinskih preprirov utegnejo nastati še velike zmešnjave. Kraljica je dobila vse svoje reči v Belgrad — to kaže, da hoče stalno tamo ostati. Čudno ni, vsaj ima tudi kraljica mati — materino ljubezen v srcu.

Na Francoskem so tudi pri ožjih volitvah zmagali sedaj še vladajoči republikanci; vendar je prišlo v zbornico mnogo več nasprotnikov, kakor jih je bilo poprej. Kako se bode tamo reč zasukala, pač ne moremo uganiti.

Na Bolgarskem utegnejo sedanjega kneza Ferdinanda potrditi stalnem vladarjem; ali Rusija bi se temu gotovo protivila. Sicer je pa sedaj prišel bolgarski knez v Avstrijo obiskat svojo mater. Baje gre tudi v Pariz.

Grški prestolonaslednik poročil se je s sestro nemškega cesarja. Radi tega gre nemški cesar koncem tega meseca na Grško; obiskal pa bode tudi turškega sultana v Carigradu. To Rusom ni prav nič po volji; njih časopisi kar naravnost zabavljajo, češ, da je to naperjeno zoper Rusijo.

V Črnogori je taka lakota in pomanjkanje vsled slabe letine, da se mora veliko Črnogorcev v Srbijo preseliti.

Med Rusijo in papežem se bode vendarle sklenila pogodba. Ruski pooblaščenec Izvoliski in papežev tajnik kardinal Rampolla sta uže podpisala glavne načrte za pogodbo. Imenovalo se bode potem skoraj gotovo pet ruskih škofov.

Japonska vlada je baje naznanila papežu, da hoče proglasiti krščanstvo za državno vero. Bog daj! Pri nas se „olikanci“ izneverjajo — drugod dobiva pa cerkev dan na dan nove pridobitve.

Piše se nam:

Iz Krškega. — (Občinske volitve in občinske ter druge zadeve.) Občinske volitve so pri nas izpale v obče zadovolstvo, če tudi so se kaj čudno vršile. V 3. volilnem razredu je bila namreč tako slaba vdeležitev, kakor le kaj. Vendar se od volilcev tega razreda nobeden ni pritoževal nad izidom, marveč le nekaterim volilcem 1. razreda n so bili izvoljenci po volji. V 2. razredu je bila nekoliko živahnejša volitev. V 1. razredu pa, kjer je sicer najmanj volilcev, ki so pa med vsemi najboj izobraženi, je bilo pa kaj živahno izbiranje odbornikov, kajti skoro vsi volilci so prišli, in mnogi so imeli pooblastila nenavzočih.

Pri volitvah se je videla posebno dvojna namera. Nekateri so hoteli imeti dosta kmetskih zastopnikov in precej slovenske gospode v odboru, drugi pa več meščanov, kateri se ne nagibajo k odločno slovenski stranki. Konečni vspeh je vendar tak, da so lahko vse stranke — če se sme tako reči — z izidom volitve zadovoljene; kajti v odboru so zdaj vendar le vsi boljši meščani, kmetje in nekaj izobražene slovenske gospode. Odborniki bodo v kratkem volili župana. Mislim, da jim tudi ta volitev ne bode delala preglavice. Župan v krškem mestu in veliki krški občini mora biti odličen domoljub, izobražen mož dobrega srca, ki je pripravljen vsikdar za naše ubogo ljudstvo kaj storiti. No taci mož nimamo veliko na izbiro; med 30 odborniki je kaj malo imen, ki se nam svetijo; je le par možakov, kateri zaslužijo, da jih z županstvom odlikujemo in s tem bremenom obložimo.

Kdor bode odlikovan s tem težkim poslom, naj vlada še nekaj v tej veliki, preveliki občini. Kazalo bode sčasoma itak, da se iz te velike srenje odloči morebiti sv. Duh in tudi Leskovec. To bode ljudstvo menda samo prosilo, da si to pa ono olajša. Vsaj je pač breme za ljudstvo, če mora hoditi v malenkostnih zadevah, n. pr. radi živinskega lista daljno pot 2—3 ure.

Tudi bi morebiti male občine za svoje uboge vas: mogle več storiti, nego stori zdaj občina, ki ima morebiti 40—60 vasi in vasic v svojem področji. Sploh bi mi zagovarjali manjše občine. Kaj pomeni le taka občina, ki je tako velika kakor mal sodni okraj? Vsaj na Dolenjskem imamo take občine, n. pr. Stopiče-Šmihel, ki so blizo večje kakor okraji na Gorenjskem n. pr.: Trzič, Kranjska gora itd.

Od strani kmetov se letos slišijo le žalostne novice. Na spomlad so nekateri (precej veliko jih bilo) kmetje vino kar na drobno točili po nizki ceni, ker ga takrat na deb-lo niso mogli prodati. A od dacarjev in krčmarjev so bili zatoženi, in zdaj se je zoper nje začela velika preiskava. V ta namen je prišel poseben uradnik iz Ljubljane. Najbrže bodo od na drobno točenega vina morali plačati užitninski davek in še kaj globe. Nesrečni in neumni ljudje, a hudobentisti, ki jih je bil zapeljal, če jih je bil sploh kdo k temu napotil?

Slive so pri nas in v okolici slabo obrodile; vendar so se nekateri te barantije tudi letos lotili; vzeli novce za kupčijo na posodo in drago plačali, a zdaj bodo imeli veliko izgubo pri njih, ko je v drugih krajih bila boljša letina za-nje, kar naši ljudje niso vedeli.

V obče je letos slaba letina tudi pri nas, le za govejo živino se dobé lepi novci, ako bi jo dosta imeli. Ljudje torej tožijo in tožijo, zlasti ker si od mošta, njih upanje od prve spomladi sem, veliko ne nadjajo. Te in druge nadloge, dolgovi, davki — in stara razvajenost — pravi ljudi v obupnost in — hudodelstvo. Večkrat se slišijo glasovi, da je ta ali drugi zakuril svoj kozolec, svoj hram, ki ga je imel zavarovanega, upajoč odškodnine. Da se je žalostno spekel, prepriča se kmalo — v temni luknji.

Iz Dolnjega Lakneca. — (Nekoliko o trgatvi.) Ko smo meseca junija vdrugič kopali v vinogradih, bilo je res prav lepo videti, kako so nam vinske gorice obetale poplačati ves naš trud, katerega imamo z njimi od meseca sušca do meseca vinotoka! Pa prišlo je drugače.

Pride mnogim vesela zaželjena trgatev — a ta je bila pri nas silno žalostna. V vinogradih, v katerih je bilo v dobrih vinskih letinah po 150 veder vina, ga je letos komaj 12 do 15 veder — in še to je malo vredna kiselica.

Ako kmetu uide edino upanje, katero ima do vinske trte, — kam se hoče potem obrniti? Reči mora le: Bog mi pomagaj! Kje hoče dobiti denar za davke za svojo družino in druge potrebe, ako nima dobre vinske kaplje za prodaj? Predzadnjič so nam „Dol. Novice“ prinesle svet, naj bi se vendar Dolenjci navadili, da bi imeli polne sode; a s čim pa jih hočemo napolniti? Kdo bi rajše

to nalogo spolnoval, kakor mi Dolenjci — a — ne moremo je. Menda bomo kmalo enaki Gorenjcem, ki nimajo vinskih goric. J. K.

Iz Ptuj. — (Slovo.) Meseca avgusta se je bil raznesel glas — tužni glas — po celi fari sv. Petra in Pavla v Ptui, da kliče g. provincijal našega gospoda kaplana o. Stanka na drugo kaplanijo. Farmani prašamo drug družega, je li to mogoče? Grem g. o. Stanka vprašat, ali oni nam velijo, da so res slišali, da bi prišli na veliko nemško kaplanijo na spodnjem Avstrijskem ali gotovo še nič ni. Ravno tako so bodočo nedeljo iz prižnice povedali, namreč: Blagi farani! Mi samostanski mašniki (mi Minoriti smo slovenski in nemški, štajerski in spodnje avstrijski zedinjeni pod enim gosp. provincijalom na Dunaji) smo lahko prestavljeni na avstrijsko ali na štajersko; tako se nekaj sliši, da bom jaz letos, tedaj čez 12 let prestavljen na Avstrijsko. Gotovega še ni nič. Če bi pa jaz res bil prestavljen na Avstrijsko od vas na drugo kaplanijo, tedaj vam bom drugo nedeljo iz prižnice povedal.

Ali mi farmani nismo mogli mirovati. Gosp. Stanka od nas pustiti — tega pa ne! Zberemo se občinski predstojniki, svetovalci in odborniki devetih občin, sestavimo prošnjo, pismo na g. provincijala ter pritisnemo „devet pečatov“ devetih občin na njega. Prošnjo podpišejo vsi občinski predstojniki, svetovalci in odborniki in več odličnih farmanov, to prošnjo podkrepili so naš prečastiti g. gvardijan in župnik Benedikt Hrtiš z milim pismom. Poslali smo prošnjo na Dunaj g. provincijalu oo. minoritov.

Odgovor, tužni odgovor za nas, beri dragi bralec! G. provincijal so nam odgovorili: „Za zdaj mi ni mogoče o. Stanka pri Vas pustiti ker ga potrebujem na veliki mestni kaplaniji na Avstrijskem zavoljo šole in pridig, ker dobro nemški znajo, kmalu pa bodo zopet lahko k Vam prišli.

Na angeljsko nedeljo pridejo na prižnico. Po njihovi navadi in govorniški nadarjenosti pridigujejo prelepo od angelov varuhov. Že med pridigo so igrale solze marsikateremu v očeh ker vedli smo že kaj bo prišlo. Ko pa zadnjo točko razvijajo, da angelje varhe tudi lahko častimo, če eden drugega angelju priporočamo, n. pr.: starši otroke, otroci starše, prijatelj prijatelja. Spregovorijo za nas farmane osodepolne besede: „Eden stoji pred vami, vaš prijatelj, priporočite ga njegovemu angelju varuhu, ker vaš kaplan Stanko gre od vas. On bo vas v svojih molitvah vašemu angelju varuhu vedno priporočal.“ Zdaj je bilo v naši veliki, zelo natlačeni cerkvi vse v solzah, staro in mlado, možki in ženske vse je jokalo. Videl sem tudi gospode v cerkvi in na koru, ki so si solze odtirali. Potem, ko so č. g. Stanko bili one besede spregovorili, začeli

so slovo jemati. Takega slovesa še ni jemal noben minoritski kaplan v Ptui od svojih farmanov. Oni pa so nam tudi bili 12 let kaplan, katehet, učenik, tolažnik, da pravi v resnici zvesti duhovni oče, pravi odkritosrčni prijatelj. Poslovali so se od starih očetov in mater, ker marsikterega od njih ne bodo več videli. Rekli so jim, naj za njih v nebesih molijo, oni pa se bodo njih pri vsaki sv. maši spominjali. Na srce so polagali gospodarjem in gospodinjam, materam in očetom njih krščansko dolžnost do svojih otrok in družine. Fante so opominjali, da naj bodo še znanprej poštene krščanski in zvesti slovenski mladeniči in da se jim zahvaljujejo, da njih nobeden ni razžalil v teku 12 let. Dekletom so naročili z milimi pa tudi z ostrimi besedami, naj si varujejo svoj kinč, svojo čast, namreč nedolžnost, da se ne bo zastonj pelo:

Lepo ko angelji	Dokler človeški rod
V cvetji nedolžnosti	Ima po zemlji hod
Sladko prepeva	Bode slovelo
Slovensko dekle.	Slovensko dekle.

Šolarjem so naročili; naj pridni bodo, da ne bo sram g. Stankota, kadar pridejo nazaj, da so bili njihov katehet. Zahvalili so se še enkrat nam farmanom za vse, rekli „z Bogom“, nas blagoslovili ter zapustili s solznimi očmi naš „kancel“ — upamo, da samo za par let. Potem so nam še zadnjikrat za sedaj sv. mašo zapeli; po maši smo se zbrali okoli njih ter se s težkim srcem poslovili. Rekli smo: gosp. Stanko, na angeljsko nedeljo ste pred dvanajstimi leti na Belokranjskem v Vaši lepi domovini novo mašo imeli, na angeljsko nedeljo čez 12 let od nas slovo jemali; angelj varuh Vas kmalu zopet k nam pripelji. Ptujski Slovenci so jim tudi napravili v slovo prelepo besedo v narodni čitalnici. Z Bogom častiti g. Stanko! Nikoli Vas ne bomo pozabili, vrnite se kmalu zopet k svojim farmanom sv. Petra in Pavla v Ptui!

Iz Mariam Parka. — Iz Amerike nam piše g. A. Vilman bivši osmošolec, ki je šel tje kaj meseca avgusta z g. misijonarjem Stariho. Danes 24. septembra je 19. dan, odkar sem stopil na ameriška tla. Iz New-Jorka do St. Paula vozil sem se od 6. sept. od 8. zvečer do 9. sept. do 3. popoldne. V Chicagi moral sem na Mal. Šmarna dan 15 ur čakati na drug vlak — torej sem se vozil od New-Jorka do St. Paula 52 ur.

Prig. Starihi sem ostal štiri dni, da sem se malo odpočil. Zupnija njegova je dobre četrte ure zunaj mesta v prav prijetnem kraju. Župljani so skoro vsi Nemci, ter jako prijazni ljudje, katere lastnosti pa nisem zapazil pri njihovih rojaki v Evropi. Potovaje skozi Nemčijo čudil sem se, da morejo ti kulturinosci biti tako surovi. Svojo sodbo podkrepil bi lahko z več drastičnimi vzgledi.

Cerkev (patron Sv. Frančišk Sal.) zidana je zunaj in znotraj v čisto gotičnem slogu, trije altarji, spovednica, krstni kamen, okna — s kratka vse je delano v gotičnem slogu. Marsikak g. župnik na Kranjskem bi bil vesel enake cerkve! Tik zraven cerkve je šola. Pouk vodijo sestre de Nôtre Dame.

St. Paul je glavno mesto države Minnesota in sedež guvernerjev. Prebivalcev ima 200.000 ako ne več. Dobro uro stran je jednako veliko mesto Minneapolis. Med St. Paulom in Minneapolisom na nadškofovem posestvu je naše semenišče. Filozofije mi ne bode treba študirati, kakor sem mislil, ampak sprejet sem v bogoslovje. Vseh bogoslovcev nas je 27 in sicer 6 Kranjcev, nekaj Čehov, 8 ali 9 Poljakov, 2 Nemca; drugi so Irči in Amerikanci.

Sedaj od začetka mi gré še malo trdo z učenjem, ker nisem privajen še tako latinščini, kakor nemščini, pa upam, da se bodem kmalu navadil. V šoli tudi marsikaj ne morem takoj razumeti, ker prof. O'Gorman naglašuje in izgovarja angleško, prof. Cestelli (prišel iz Rima) pa laško. Vsak dan, razven srede in nedelje imamo po 2 uri zjutraj pouka, popoldan imamo prosto.

Kadar bodem imel kaj več časa in kaj zanimivega poročati, pisal bodem kaj več o Ameriki.

Domače vesti.

(G. dr. Poznik,) občespoštovani naš župan je pred tremi tedni prav nevarno zbolel. Hvala Bogu, zboljšalo se mu je tako, da smemo v kratkem pričakovati popolnega zdravlja.

(Premembe pri uradnikih.) Svètniški tajnik g. Kl. Mošé imenovan je tukaj c. kr. okrožnim svetovalcem. V Žužemberku je za sodnika premeščen g. Fr. Sorko iz Slov. Bistrice; iz Loža pa g. Fr. Andolšek v Kranjsko goro, in v Lož pa pride za sodnika g. Ivan Jesernig, adjunkt iz Maribora. G. Potokar, davkar iz Kamnika, postal je c. kr. glavni naddavkar v Novem Mestu, gosp. Auman iz Kostanjevice je premeščen kot adjunkt k c. kr. davkarji v Krško.

(Premembe pri učiteljstvu.) Gosp. Rajko Justin, učitelj v Preloki, je dobil nadučiteljsko službo na novi šoli v Šteklovcu, gosp. Ant. Vrtnik je šel iz Spodnjega Loga v Banjalo; g. Jan. Gantar je postal stalni nadučitelj na Studencu. Učiteljica v Črnomlju je postala gospica Rozalija Clarici; drugo učiteljsko službo na Vačah je dobil g. Matija Janežič.

(Dar.) Za tukajšno hišo kat. družbe rokodelskih pomočnikov je poklonil vel. čast. gospod Ivan Fajdiga, kaplan I. reda pri c. kr. morarici v Pulju 50 gld. Bog mu povrni stotero ter ohrani še dolgo blazega g. dobrotnika!

(Podpore za zidanje šol.) Kranjski deželni zbor bode dovolil naslednjim občinam za l. 1890 podpore za zidanje ljudskih šol: Selce 800 gld., Radeče 300 gld., Prežganje 100 gld., Črnomelj 200 gld., Metlika 200 gld., Škerljevec 100 gld., Radence 300 gld., Št. Vid pri Cerknici 150 gld., Mozel 250 gld., Lienfeld 300 gld., Šmihel pri Rudolfovcem 300 gold., Sv. Trojica 300 gld., Homec 500 gld., Radomlje 100 gld., Motnik 100 gld., Trboje 100 gld., Trebnje 200 gld., Ljubjana 1200 gld.; vsem skupaj 5500 gld.

(V Sodražici) otvorila se je 1. oktobra brzojavna postaja.

(Občinske volitve.) V Cerkljah pri Krškem je izvoljen za župana g. J. Rudman iz Krške vasi; obč. svetovalci so: Ant. Rozina, Ivan Arh, Jože Roštohar, Ivan Vene, Iv. Skvarč, M. Marinček, Tancig, Tršelič in Kožar. — V Radečah je izvoljen za župana zopet g. Juvančič.

(Vrta občina) je Borovniška. Sezidala je posebno poslopje štirim učiteljem v stanovanje. Posesnik L. Verbič v Borovnici je pa kupil in podaril ondotni občini za hiralnico hišo za 3000 gl. Blag domoljub!

(Jabolka) so letos slabo obrodila, zato jim je cena razmeroma visoka. Na Štajerskem plačuje se štrtinjak po 20 gold.

(Na razstavo goveje živine v Trebnjem) 30. septembra prignali so 14 bikov, 36 krav in 28 telic. Nagrade za bike so dobili: Fran Majzelj od Belecerkve 30 gl., Anton Kos iz Jablanice 25 gl., Fr. pl. Wurzbach 20 gl., Anton Zajec iz Potoka 15 gl. Za krave: Miha Šlajpah iz Velike Loke 20 gl., Josip Šolar iz Mirne in Fran Rozman iz Trebnjega vsak 15 gld., Janez Bizjak in Anton Urbančič po 10 gl., Anton Urbančič in Julij Treo po 5 gl., Za telice: Julij Treo iz Malevasi 20 gold., Josip Šolar z Mirne 20 gl., Fran Klemenčič iz Velike Loke 15 gl., Fran Novak z Dobrave 10 gl., pl. Wurzbach in Matej Fröhlich po 10 gl. Gospa Marija Gressel je priznala jej dve nagradi odklonila drugum razstavljalcem na korist.

(Družba sv. Mohora.) Bog družbo blagoslovlja od leta do leta, narod jej vsestransko zaupa, č. gg. poverjeniki, kakor sploh vsi duhovniki in rodoljubi se za njo prizadevajo, spretni in nadarjeni slovenski pisatelji jo podpirajo in tako družba čudovito in nepričakovano narašča! Letos se je zopet pomnožila za 4490 članov; lani jih je štela 41.552, letos pa 46.042. V braterne bukve, kakor to pravila zahtevajo, se je zapisalo 9051 novih udov in sicer od št. 103.194 do 112.244. Po tem takem je od početka 1860 l. do letos k družbi pristopilo 112.244 oseb obojega spola in skoro njih polovica je še od svojega pri-

stopa do danes pri njej ostala. Število družnikov po raznih škofijah in krajih je sledeče:

Goriška nadškofija	šteje . .	5.898	udov
Krška škofija	" . .	3.894	"
Lavantinska škofija	" . .	14.587	"
Ljubljanska škofija	" . .	18.209	"
Tržaška škofija	" . .	2.253	"
Šekovska škofija	" . .	242	"
Somboteljska škofija	" . .	137	"
Zagrebska nadškofija	" . .	315	"
Senjska škofija	" . .	110	"
Poreška škofija	" . .	53	"
Videmska nadškofija	" . .	150	"
Razni kraji	" . .	117	"
Iz Amerike	" . .	77	"

vseh vkup je 46.042 udov

dosmrtnih in letnih. — Družba razpošilja sedaj svoje knjige za l. 1890. Vsak ud prejme: „Življenje Marije in sv. Jožefa“ 8. snopič. Popisal † Janez Volčič. 2. „Življenje gosp. našega Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov“. Spisal Iv. Skuhala. 3. „Občna zgodovina“ 13. snopič. Spisal Josip Stare. 4. „Fizika ali nauk o prirodi“ I. knjiga. Spisal Henrik Schreiner. 5. „Slovenske večernice“ 43. zvezek. 6. „Koledar za leto 1890“. Iz računa je razvideti, da so prihodki znašali 48.609 gld. 42 kr., stroški 48.601 gld. 61 kr. Število udov je, hvala Bogu, letos zopet poskočilo, ima jih sedaj družba čez 46.000. S to družbo se Slovenci res smemo ponašati. Povzdignimo jo še bolj, lahko nam je mogoče.

(Tabačna tovarna) v Ljubljani bode se spomladi zopet razširila. Razpisana je v to svrhu ravno sedaj dražba poslopja, katero se bode zidalo, na 42.370 gld. Ravno ista tovarna razpisuje sedaj za l. 1890 velike množine lesa, namreč raznih dilj, leskovih obročev itd., na kar naše trgovce z lesom opozorujem. — Tudi mornariška oblast v Pulji razpisuje velike množine lesa za l. 1890, obrok je do 21. t. m., več o tem se lahko poizvé v Ljubljani v kupčijski in obrtnijski zbornici.

Razne vesti.

* (Da svinje ne požró mladičev.) Brž ko vidimo, da je breja svinja na tem, da bode povrgla, (kolikor starejša je, toliko je hujša) poiščemo kos starega posušenega mesa. Najboljši je kos s kako kostjo. Tak kos vržemo svinji. Čuditi se je s kako hlastnostjo seže žival po mesu in kako željno ga pojé. Zdi se, da ima žival v tem neko posebno željo po mesu. Zgodilo se je, da so svinje pustile na stran zrnje, pijske in mlade prasce ter hlastale le po kosu soljenega mesa. Kos od dveh do dva in pol kile zadostuje svinji nasititi željo in mladiči so obvarovani maternih zob. Tako pripoveduje star kmetovalec. „Mir“.

* (Novo župno cerkev) nameravajo neki v Trstu zidati in tudi novo župnijo ustanoviti. Potrebno se nam zdi naznaniti čast. bralcem, da ima v Trstu

župnija novi sv. Anton nad 48.000 duš, toraj je gotovo potrebna ustanovitev nove župnije in zidanje cerkve in ves veliki Trst ima sedaj le 5 katoliških cerkva toraj menj nego Ljubljana.

* (Povodnji) so bile radi vednih nalivov po sosednem Hrvaškem, posebno v Savski dolini, pri Veleševacu je Sava prestopila bregove in poplavlila pet občin, katerih poslopja so bila do streh v vodi. Podrla je deroča voda pri Martinkivasi most in je vožnja na Sisek od one strani pretrgana. Škoda je velika.

* (Koliko se pokadi tabaka) je zanimivo zvedeti našim čast. bralcem. V prvem četrt letji letošnjega leta spustilo se je v zrak smrdečega dima za nič manj nego 17.445.276 gld., toraj se nekako za blizo 195 000 gld. na dan pri nas pokadi, kar je gotovo velik davek tobakarjev. V ravno istem času se je pokadilo 63.000 kil tabaka. Toraj kljubu po- višanju cen pri smodkah se je toliko pokadilo!

* (Sreča v loteriji.) Zlatarski pomočnik Alojz Jäger, ki je nedavno iz Celovca na Dunaj prišel, stavil je v malo loterijo na Gradec 10 gld. in nekda zadel 48.000 gld. Imel je le 20 gld. denarja; pa sanjale so se mu baje 3 številke, stavil na nje polovico svoje imovine in prišle so vse tri številke. Tako se je bil svoje sreče prestrašil, da se je bil kar na tla zgrudil in pri tem steklo v oknu strl. Predno je šel v Gradec po denar, je trikrat prišel v loterijo gledat, če so res prave številke; jokaje je obljubil v loteriji, da bode strto okno dobro plačal in policaju, ki mu je pri omedlevici na noge pomagal, obljubil je 50 gld. nagrade. To je tudi ena slepa kura, ki je zrno našla. Strašno se bodete pa opekli, ko bi ga hoteli posnemati. Loterija je norija!

* (Grozno smrt) storiti je moral mlad kmečki sin v Locki na Ogrskem. Dolgo so se namreč mučili ondašnje vasi prebivalci, da bi prišli na sled požigalec, kateri je pogostoma zapaljeval posestnikom poslopja, zadnje dni pa se jim je posrečilo ga dobiti pri zlobnem dejanju, razkačeni kmetje vrgli so ga v ogenj, kjer je zlobni človek zgorel. Več kmetov so radi tega seveda priprli, ker ni dovoljeno, da vsak sam sodi in kaznuje.

* (Hrabra usmiljena sestra.) Pred nedavno bila je usmiljena sestra Marija Terezija, vpričo francoske posadke v Tonkinu po generalnem guberniju odlikovana s križem častne legije. Marija Terezija bila je že z 20 letom v Krinski vojni ranjena, kjer je blagi poklic opravljala pri ranjenih. Pri Magenti na Laškem bila je v prvih bojnih vrstah, bila je v bojih v Siriji, Kini in Meksiki, pri zadnji francosko-nemški vojni v bitki pri Wörthu so jo našli ranjeno med kopico mrtvih kirazirjev. Kasneje pala je pogubonosna granata v ambulanco, hitro jo je pobrala in nesla 80 metrov daleč, kjer se je razpočila in jo težko ranila. To so vendar očitni dokazi, koliko da storé usmiljene sestre v vojnah in tudi po bolnicah; kljubu temu jih pa še preganjajo, pa ne le na Francoskem, tudi pri nas so se čule nevhvaležne besede za tako težaven in usmiljen posel.

* (Tudi štrajk.) V Hawicku na Angleškem uprli so se šolarji dveh protestantskih šol, češ da imajo preveč ur poduka vsaki dan in preveč se učiti. Ti dečaki so vsaki dan mimo šole po vojaški difilirali in njihove učitelje ozmirjali. Tudi iz nekega drugega kraja na Angleškem se poroča o enakem slučaju.

* (Čuden možak) Minoli mesec moral je priti k orožnim vajam tudi nek Madjar v Maribor k pijonirskemu bataljonu, kateri pa ni na nobeden način

hotel orožja sprejeti, češ da mu vera ne dopušča; vse prigovarjanje od tovarišev in častnikov ni nič pomagalo; izrekel se je raje za težko delo, kar je tudi vestno spolnoval. A zopet so poskusili, da bi se v orožji vezbal, ko so njegovi sovrstniki uže na odpust šli, a vse zaman, ni hotel orožja sprejeti, zaradi neobgljivosti utaknili so ga v zapor.

* (Kolera) razsaja v Aziji uže nekaj časa in se je jela pomikati proti Evropi, pa vendar se je ni bati v naše kraje, ker so vse mejne države potrebne korake učinile, da jej zabranijo pot v Evropo. V Mezopotamiji je dosedaj zbolelo okoli 6000 ljudi na kolero, umrlo jih pa le okoli 200. Celo na barkah se je pokazala, a previdno ravnanje, pomorskih oblastnij uže skrbe, da morajo take barke, katere iz takih krajev pridejo v kontumac ali kvaranteno iti za več časa, in bodo natanko preiskane.

Uganke.

Béla poljska planjava,
Žito sama črnáva;
Mémo gré, kdor ne vmé.

(Pismo pa bukve.)

Bratec na bratu stoji,
Zobljeta zrne, jedí:
Eden jih máne, drug' se ne gane.
(Mlinska kamena, vrhnak in spodnak.)
Ogenj gasí studenčeva kaplja,
Močno toplí, zavréva, razstaplja.

(Vapno živo.)

Ljubi moj, poznaš tico,
Ki nam sladí potico?

(Čebela.)

Brez ust govorím,
Nezastopnim molčím.

(Bukve)

Pomlád dišim,
Po let hladim,
Jesen' redím,
Po zim' gorím.

(Sadno drevo.)

Žitna cena v Novem Mestu 14. oktobra 1889.

Domace pšenice mernik 2 gld. 20 kr., Debelace (kornze) 1 gld. 50 kr., Soršice 1 gld. 60 kr., Rži 1 gld. 40 kr., Ječmena 1 gld. 30 kr., Ajde 1 gld. 10 kr., Ovsa 75 kr., Krompirja 90 kr.

Loterijske srečke.

Trst	5. oktobra	87	82	35	46	17
Gradec	12. "	2	3	6	13	28

Za popravo hiše katol. družbe rokodel. pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: Fr. Perko 5 gld., Neimenovan duhoven 3 gld., Ivan Fajdiga kapelan pri c. k. mornarici 50 gld.

Prodaja malina in žage.

V Podstenah št. 19 tri četrt ure od Ribnice na deželnej cesti ležeče posestvo obstoječe iz hiše, malina na štiri kamene, stope, žage, gospodarskega poslopja s 15 orlov rodovitnih njiv prodajalo se boče dne 19. oktobra t. l. na prostovoljni dražbi. Natančneje izve se pri sl. županstvu v Ribnici.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik I. Krajec.

Ilustrovan

NARODNI KOLEDAR

za leto 1890.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Národní Tiskarni“ in v bukvarnah J. Giontinjevi in M. Gerberjevi v Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah.

== Cena 45 kr., po pošti 50 kr. ==

Vsebina: Popolen koledarj, koledar, kateremu so pridružena tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Geanalogija cesarske hiše Sedajni vladarji evropski. Vojvodina Kranjsko: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, c. kr. notarji, advokati itd. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. V noči Rusalk. Ogled po svetu: Dogodki v Srbiji. Razstava v Parizu. Boulanger. Orientalška železnica itd. Smešnice. — Naznanila.

Sveže dobro mleko

se dobi vsaki dan v vsaki množini po 10 kr. bokal na pošti. [150—1]

PRATIKO

za leto 1890 prodaja J. KRAJEC v Rudolfovem. Cena veliki je 15 kr., mali pa 13 kr.

Služba opravnika

(šafferja vavpta)

z nastopom 1. novembra t. l. je na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem za oddati. Služnina znaša 360 gld. na leto v denarju. Prosto je stanovanje, prosta kurjava in svečava. S službo spojen je tudi užitek deputatnega vrta. Službe zmožni pošljejo naj svoje prošnje podpisnemu vodstvu, do 20. oktobra. [146—2]

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in vinorejske šole na Grmu dne 29. septembra 1889.

Gotov obstanek!

[145—2]

Hiša

umrlega gosp. Fran Zesser-ja na Krškem na najboljšem prostoru, v kateri je bila nad 30 let trgovina z mešanim blagom in še uspešno deluje, se brez zaloge blaga s 1. novembrom t. l. pod jako ugodnimi pogoji dá v najem. Obrniti se je na jeroba g. Alojzija Wallanda v Celji.

Krško!

Ugodni pogoji!

Stara trgovina!

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.